8-14 Μαΐου 2004
Υ.1786

«Εμπρός» - Θεατρική Εταιρία «Όψεις» • Χάουαρντ Μπάρκερ - «UND»

Σύγχυση γύρω από την **έννοια** του **θεάτρου**

Από τον **Αδριανό Γεωργίου**

Ε, λοιπόν, είναι η στιγμή να αναγνωρίσω αυτό για το οποίο με έχουν επανειλημμένα κατηγορήσει, οσάκις αδυνατώ να αποδεχθώ ως θέατρο έργα που εμφανίζονται ως μεγάλα σύγχρονα δραματουργικά επιτεύγματα. Είμαι οπισθοδρομικός και έχω παρωχημένες αντιλήψεις για το θέατρο. Η πρόσφατη κατάταξή μου στην παρέα του Αλέξη Σολομού («τι μπορείς να περιμένεις από κάποιον που συνομιλεί για θέατρο με τον Αλέξη Σολομό») από φερέλπιδα **σκηνοθέτιδα,** μου φαίνεται πιο ρεαλιστική. Τι να κάνω αφού, από αρτηριοσκληρωτικές απόψεις εμφορούμενος, δεν συναίνεσα πως το άτεχνο και ανούσιο κατασκεύασμα που ανέβασε στην **Πειραματική Σκηνή του Εθνικού** δεν ήταν αριστούργημα. Ξεπερασμένος, λοιπόν, απαρχαιωμένος και επιπλέον συντηρητικός, αφού και το «απελευθερωμένο» δραματούργημα του **Ρέιβενχιλ** το καταδίκασα παρότι η ερωτική πράξη μεταξύ δύο ανδρών που συνέβαινε επί σκηνής ήταν τόσο μα τόσο προοδευτική.

Το έργο που με υποχρεώνει σήμερα να προβώ σ' αυτήν τη δημόσια αναγνώριση είναι το **UND** του **Χάουαρντ Μπάρκερ,** που επίσης δεν διαθέτει καμιά μα καμιά σκηνική αξία. Δεν είναι μόνο δική μου η διαπίστωση. Το αναγνωρίζει σαφώς και καθόλου εμμέσως και η σκηνοθέτις. Εδώ ανοίγω μια παρένθεση για να σημειώσω πως για την **Άσπα Τομπούλη** τρέφω σταθερή εκτίμηση και παρακολουθώ τη δουλειά της από χρόνια με περισσότερες τις φορές που την επαίνεσα για τα σκηνοθετικά της επιτεύγματα. Ο αντίλογός μου κάθε φορά εδράζεται στην εκτίμησή μου. Παρένθεση τέλος. Το UND ως κείμενο προκαλεί κάποιο ενδιαφέρον. Εξαρτάται κατά πόσον ο καθένας ενδιαφέρεται μέσα σε μια χαίνουσα εποχή, όπου η ανθρωπότητα βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση, να καταγίνει να ανασύρει έννοιες και νύξεις από ένα παραληρηματικό γραπτό! Ας αντιπαρέλθουμε όμως τις όποιες αξίες του κειμένου. Οι εκτιμήσεις επ' αυτού είναι απολύτως υποκειμενικές και έχουν να κάνουν με τους προσανατολισμούς ενός εκάστου. Ας κοιτάξουμε τον προορισμό του πονήματος. Για το θέατρο το προορίζει ο δημιουργός του. Μέσω της θεατρικής σκηνής το απευθύνει στον παραλήπτη. Πράγμα που σημαίνει πως ό,τι γράφει δεν είναι για να διαβαστεί αλλά για να παρασταθεί. Αλίμονο! Κανένα σημείο του μονολόγου δεν μαρτυράει κάτι τέτοιο. Καταιονιστικός λόγος με μπάρες, που ως γνωστόν δεν παίζονται. Καμία δράση, καμία σύγκρουση, καμία ανέλιξη, κανένα πάθος ή αίσθημα. Οτιδήποτε καθιστά ένα κείμενο θεατρικό κομμάτι απουσιάζει παντάπασιν.

Δύο είναι τα θύματα που υφίστανται τα επακόλουθα της θεατροποίησης των τοιούτων. Το **ένα αθώο και παθητικό θύμα,** ο θεατής, που διαθέτει χρόνο απ' τη ζωή του για να παρακολουθήσει απ' το κάθισμά του, υποχρεωτικά, έργο που, αν ήθελε, θα μπορούσε να το διαβάσει. **Θύμα δεύτερο,** ένοχο για την επιλογή του και καθόλου παθητικό, αφού αναλώνεται να καταστήσει θεατροποιήσιμο το α-θέατρο, ο σκηνοθέτης που εν τέλει αγωνιά για το αποτέλεσμα.

Εξαίρεσα το συγγραφέα. Καθόλου δεν ευθύνεται ο άνθρωπος. Έγραψε κάτι που από μόνο του ομολογεί πως δεν κάνει για τη σκηνή. Το ομολογεί όταν προτείνει ο ίδιος προσθήκες που καμιά, όχι αναγκαιότητα, αλλά ούτε απλή, έστω και απόμακρη, σχέση δεν έχουν με το περιεχόμενο. «Βάλτε αυτό ή εκείνο για να σπάμε λίγο πού και πού τη μονοτονία. Να μην μας πεθάνει ο θεατής από την πλήξη». Δεν ξέρω αν η φιλτάτη μου Άσπα Τομπούλη ακολούθησε τις υποδείξεις του συγγραφέα ή αντικατέστησε αφ' εαυτής τα εμβόλιμα. Αν συνέβη το δεύτερο, είναι μια πρόσθετη απόδειξη πως κανένα από τα σκηνικά συμβαίνοντα δεν είναι οργανικά αναγκαίο. Η προσθήκη εξ άλλου του δεύτερου προσώπου, του σιωπηλού και άνευ ρόλου και δραματουργικής αιτίας.

Με ανησυχεί η σύγχυση γύρω απ' την ουσία και την έννοια του θεάτρου. Είναι τόσο σαφές και τόσο συναρπαστικό αυτό που είναι θέατρο, που αναλογίζομαι γιατί άνθρωποι σαν την Τομπούλη παρεκκλίνουν και αναζητούν φλέβες θεάτρου εκεί όπου ούτε ψήγμα δεν υπάρχει. Γιατί αυτή η σπατάλη ταλέντου και μόχθου;

Άθλος της **Ιωάννας Παγιατάκη** η ερμηνεία του μεγάλου και άβολου υποκριτικά κειμένου. Καλή και φιλότιμη ηθοποιός μα δεν είναι και Ηρακλής. Λύγισε. Η αγωνία της ήταν έκδηλη. Έκανε προσπάθειες να μην προδοθεί κι αγωνιζόταν σθεναρά, αλλά συχνά προδιδόταν. Την έχω δει σε καλούς ρόλους και την έχω θαυμάσει. Στον Πελεκάνο, στην Εξοχή, σ' αυτό το πρόσφατο του Γκικαπέπα. Ρόλους με βαθμίδες, με λαβές, με στηρίγματα δημιουργίας. Εδώ την ένιωθα αβοήθητη, έρμαιο σε μια ακατάστατη και αναίτια ρεύση. Άλλη μια σπατάλη κι αυτή όπως και της **Σοφίας Λιάκου,** που υπηρέτησε το Άλλο Πλάσμα με τη συναίσθηση της αλλότριας παρέμβασης. ■

